

følge af den tiltagende interesse for amatørdykning samtidig med, at vrag- samt sten- og skallefiskeriet med sine forbedrede tekniske muligheder har øget truslen mod de historiske vrag.

De danske farvande yder ved deres relativt ringe dybde særdeles gode betingelser for en videnskabelig udnyttelse af de talrige historiske vrag. Arkæologiske undersøgelser af skibsvrag har da også været foretaget herhjemme i mere end 100 år, omend i stærkt begrænset omfang. De krav til specialuddannelse og fysik, som dykningen kræver, har i almindelighed hindret de interesserede videnskabsmænd i at tage aktiv del i arbejdet. Opfindelsen af svømmedykkerapparater (frømandsudstyr) har imidlertid ændret disse forhold fuldstændigt. Efter en kortvarig træning vil arkæologerne nu selv i mange tilfælde kunne påtage sig dykkeropgaver og udgrave skibsvrag på havets bund.

Denne udvikling af dykkerteknikken har på den anden side haft den uheldige følge, at sportsdykkere med frømandsudstyr i flere tilfælde i de seneste år har beskadiget vrag ved at fjerne spanter o. lign. derfra, og der er næppe tvivl om, at denne trusel mod vrage vil vokse i omfang med svømmedykningens stigende udbredelse.

Endnu alvorligere er dog de skader, der kan forvoldes af professionelle vragfiskere, hvis interesse begrænses til salgbare effekter (metaller o. lign.). Ved forudgående sprængninger i forbindelse med nedsenkning af grabber til optagning af disse metaller forvoldes der ofte betydelig skade på de historisk-arkæologisk værdifulde dele af vraget, der hyppigt er helt af træ og i sig selv ingen handelsværdi har.

Endelig må nævnes den skade, der vil kunne ske ved udøvelse af sten- og skallefiskeri, sandgravning m. m. Herved tænkes ikke alene på skadegørende handlinger rettet direkte mod de pågældende vraggenstande, men også på den skade, der kan forvoldes ved gravning eller optagning på eller omkring vragstedet, hvorved bundforholdene ændres således, at vraget skrider sammen eller på anden måde udsættes for hel eller delvis ødelæggelse.

Ved de beskrevne fremgangsmåder er meget store historiske værdier udsat for ødelæggelse, hvorfor der nu bør træffes effektive foranstaltninger til beskyttelse af de historiske vrag i farvandene omkring de danske kyster. Herved kan betydningsfulde fund fra fortiden bevares for den arkæologiske forskning og sikres for fremtiden.

Hensynet til de erhvervsmæssige interesser, der knytter sig til det professionelle vragfiskeri, vil med den i § 1 fastsatte tidsgrænse på 150 år næppe

blive nævneværdigt berørt af den foreslåede beskyttelse af de historiske vrag, idet så godt som ingen af disse vrag rummer andre værdier end de kulturhistoriske.

Det kan ikke antages, at der inden for den nugældende lovgivnings rammer er mulighed for at etablere en beskyttelse af de ovenfor omtalte historisk-arkæologiske interesser, der er knyttet til genstande på havbunden i danske farvande.

Medens bestemmelserne i Danske Lovs 5-9-3, forordningen af 22. marts 1737 samt plakat af 7. august 1752 må antages alene at vedrøre forhold på landjorden, finder reglerne i forordningen af 16. marts 1842 angående dykkervæsenet m. v., lov nr. 157 af 22. december 1876 om opfiskning af ankre, ankertouge og andet skibsredskab m. m. samt lov nr. 85 af 30. april 1909 om tillæg til strandingsloven af 10. april 1895 anvendelse på forskellige strandings spørgsmål af civilretlig og offentligretlig karakter, men der kan ikke på grundlag af disse bestemmelser etableres en sikring af de foran omtalte historisk-arkæologiske interesser.

En fuldstændig beskyttelse af de historiske vrag efter de i forslaget angivne retningslinjer vil ikke kunne tilvejebringes administrativt, og det er derfor nødvendigt at etablere beskyttelsen ad lovgivningsvejen. Formålet med en sådan lovgivning er væsensforskellig fra de formål, som varetages af strandingslovgivningen, og en særlig lovgivning kan gennemføres og administreres, uden at der foretages ændringer i strandingslovgivningen. Da man endelig må lægge vægt på, at beskyttelsen og sikringen administreres i nær tilknytning til beslægtede interesseområder, herunder især administrationen af danefæbestemmelserne, der angår fund på landjorden, har man fundet det rigtigt at foreslå en særlig lov til at sikre de historiske skibsvrag på havbunden.

Til § 1.

Bestemmelsen fastslår som princip, at genstande, herunder vrag, der findes på havbunden i danske farvande, under visse nærmere angivne betingelser tilhører den danske stat.

Som allerede omtalt er det i særlig grad bestemmelsens formål at sikre de historisk-arkæologiske interesser, der knytter sig til vrag, vragstykker, ladningsgenstande, tilbehold til skibe m. v., men for ikke at afskære muligheden for en sikring og bevaring af historisk-arkæologiske fund af anden lignende art, foreslås lovbestemmelsens anvendelsesområde udvidet, således at også andre genstande inden for samme interesseområde vil kunne omfattes af den foreslåede bestemmelse.